

compensation from the state budget for the harm caused to him by the crime. Changes to the current legislation are proposed to improve the system for ensuring the rights and legitimate interests of the victim.

Key words: criminal proceedings, victim, representative of the victim, rights and legitimate interests, securing a criminal offense.

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2022.67.15>
УДК 343.98

Євген Дмитрович Лук'янчиков
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри інформаційного, господарського
та адміністративного права

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5763-6972>
E-mail: evgenlyk947@gmail.com

Борис Євгенович Лук'янчиков
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційного, господарського
та адміністративного права

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4761-5980>
E-mail: boryn1971@gmail.com

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Ольга Борисівна Микитенко
здобувач вищої освіти

E-mail: olgamikitenko71@gmail.com

*Університет економіки, права
та інформаційних технологій "КПОК"*

ЕВОЛЮЦІЯ ДІЗНАННЯ ЯК ФОРМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Стаття присвячена проблемам кримінально-правового регулювання провадження дізнання в Україні. Автори розглядають дізнання як вид діяльності адміністративних державних органів із встановлення ознак злочину і застосування заходів з метою збереження його слідів від зникнення та пошкодження відоме з давніх часів. На різних етапах розвитку суспільства ця діяльність набувала відповідного нормативного врегулювання, що привертає увагу науковців і практиків. В окремі часи результати дізнання і отримані при цьому відомості про злочин не розглядалися доказами у

кримінальному провадженні. З часом виокремилася два види дізнання: у провадженнях де досудове слідство було обов'язкове – воно розглядалося як початковий етап розслідування, а у другому – воно проводилося у повному обсязі і матеріали передавалися для розгляду до суду. Прийняттям нового КПК України розпочався новий етап у розвитку дізнання як форми досудового розслідування кримінальних проступків, запроваджено перелік дій, що можуть проводитися до внесення відомостей про проступок до ЄРДР, а їх результати визнаються процесуальними джерелами доказів.

Ключові слова: дізнання, орган дізнання, дізнавач, форма розслідування, слідство, докази, засоби формування доказів.

Постановка проблеми. Діяльність з розкриття та розслідування злочинів завжди привертає до себе увагу науковців і практиків та потребує належного нормативного регулювання для забезпечення прав, законних інтересів і свобод учасників кримінального провадження. Значне місце у цій діяльності належало адміністративному органу – поліції, яка першою отримувала відомості про вчинене правопорушення і була зобов'язана застосувати необхідні заходи для збереження його слідів і встановлення особи, яка його вчинила. Поліції не дозволялося проводити процесуальні дії. З трансформацією кримінального процесуального законодавства відбувалися зміни у повноваженнях органів дізнання. Докорінні зміни відбулися з прийняттям чинного КПК України, відповідно до норм якого дізнання, як форма досудового розслідування, може проводитися тільки щодо кримінальних проступків. Це зумовлює необхідність поглибленого аналізу становлення інституту дізнання в процесуальному законодавстві України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблемних питань дізнання як форми досудового розслідування присвячені роботи багатьох процесуалістів та криміналістів, серед яких О. В. Баулін, М. В. Джига, А. Я. Дубинський, З. Ф. Коврига, І. Ф. Крилов, С. І. Лук'янець, Д. П. Письменний, С. М. Стахівський, Ф. О. Томасевич та ін. Історичні аспекти розвитку дізнання та досудового слідства досліджували А. С. Чайковський, С. В. Губар та В. А. Довбня (2004 р.). Характеристиці органів дізнання в системі МВС України та їх діяльності з розгляду і вирішення заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення присвячено навчальний посібник С. Н. Гуліної, В. М. Чернишова та Л. М. Шаповалової (2000 р.). Особливостям процесуального становища особи, яка провадить дізнання присвячено дослідження В. В. Вапнярчука. Незважаючи на увагу науковців до дослідження інституту дізнання у кримінальному провадженні низка питань потребують подальшого опрацювання, обговорення та вирішення на нормативному рівні.

Мета дослідження. Метою статті є дослідження еволюції інституту дізнання як форми досудового розслідування, з'ясування сучасного стану його нормативного регулювання та обґрунтуванням пропозицій в напрямі подальшого удосконалення.

Викладення основного матеріалу. Розслідування злочинів складний інформаційно-пізнавальний процес, який, не безпідставно, порівнюють з науковим дослідженням, зокрема історичним, в процесі якого встановлюють факти минулого. На ці обставини близько ста років тому вказував М. О. Чельцов і, у той же час, звертав увагу на відмінності цих видів пізнавальної діяльності. Для судового дослідження, писав він, це обмеженість досліджуваних фактів обставинами даного випадку; швидкість у вирішенні справи; обвинувачені прямо зацікавлені у перекручуванні обставин справи, приховуванні слідів злочину, що суттєво ускладнює процес судового відшукування істини [1, с. 104].

Пізнавальну діяльність, спрямовану на з'ясування обставин кримінального правопорушення традиційно здійснювали слідчо-розшукові апарати (органи дізнання і слідства), точного розмежування сфер діяльності яких закон тривалий час не визначав. Лише сутність окремих злочинів і складність матеріального їх складу, зазначає М. О. Чельцов, змушує законодавця вимагати обов'язкового ведення щодо них провадження більш кваліфікованим агентом – слідчим [1, с. 221-223].

На різних етапах розвитку суспільства діяльність спеціально створених органів для з'ясування обставин правопорушення, та особи, що його вчинила, піддавалася нормативному врегулюванню. Перші згадки про дізнання (розшук) пов'язують з зародженням елементів розшукового процесу в Західній Європі в XIII столітті. Розшук правопорушників проводився за ініціативою агентів королівської влади [2, с. 38]. Він був спрямований на встановлення особи, яка вчинила злочин, та з'ясування усіх його обставин. Тривалий час дізнання здійснювалось без дотримання визначеної процесуальної форми. Складеним за результатами такої діяльності актам не надавалося юридичного значення. Відповідно до Статуту кримінального судочинства 1864 року (далі – Статуту) дізнання полягало у розшуках, словесних розпитуваннях та негласних спостереженнях і при ньому не могли проводитися формальні процесуальні дії (допити) (ст. ст. 254, 258).

У другому розділі Статуту зазначалося, що попереднє слідство про злочини та проступки, підсудні окружним судам, проводиться судовими слідчими за сприянням поліції та за наглядом прокурорів (ст. 249). У тих випадках, коли ні судового слідчого, ні прокурора не було на місці поліція повідомляла їм про подію, що містила ознаки злочинного діяння, та проводила належне про нього дізнання. Усі необхідні відомості поліція збирала проведенням розшуків, словесними розпитуваннями та негласним спостереженням. Їй не дозволялося проводити ні обшуки, ні виїмки в будинках (ст.ст. 252, 254 Статуту). Під час такого дізнання поліція застосовувала заходи для збереження слідів правопорушення та своїми діями створювала сприятливі умови для діяльності слідчого і прокурора.

Подальше нормативне врегулювання інституту дізнання спостерігається у КПК УСРР 1922 р. У восьмій главі виділено три групи органів дізнання: 1) органи міліції та карного розшуку; 2) органи Державного Політичного Управління (ДПУ) та органи податної, продовольчої, санітарної, технічної, торгової інспекції та інспекції труда у справах, віднесених до

їх відання; 3) урядові установи і посадові особи, у справах про проступки, що підлягають дисциплінарному стягненню. Повноваження органів дізнання диференціювалися залежно від віднесення до відповідної групи. Органи дізнання першої групи вважалися нормальними для всіх справ взагалі. Органи дізнання другої групи вважалися спеціальними для особливих категорій справ (до відання ДПУ відносилися справи про контрреволюцію, контрабанду та незаконний перетин кордону). Органи дізнання третьої групи проводили лише першочергові дії протягом трьох діб і зобов'язані були передати справу за належністю в суд, прокурору або слідчому [1, с. 228-229].

З аналізу норм цього розділу КПК можна дійти висновку, що уже у той час закріплювалися два види дізнання: за одним з яких воно передувало попередньому (сьогодні – досудовому) слідству, а за другим – здійснювалося у тих випадках, коли досудове слідство не проводилося. В обох випадках на дізнання покладался обов'язок зберегти сліди злочину та усунути для підозрюваного можливість зникнути (його затримання) (ст.ст. 103, 106 КПК).

Про затримання особи у першому випадку, орган дізнання протягом 24 годин мав повідомити суду, якому підсудна ця справа або народному судді, в районі якого вчинено злочин або затримано підозрюваного.

У справах, по яких попереднє слідство було обов'язковим, про затримання особи орган дізнання мав повідомити у той же строк слідчого та прокурора.

З погляду на це можна дійти висновку, що дізнання, як діяльність з розкриття злочинів органами адміністративної юрисдикції, набуває нормативного закріплення у процесуальному законодавстві. У цьому спостерігається її зближення з кримінальною процесуальною діяльністю органів попереднього слідства. Між дізнанням і попереднім слідством, слушно зазначає М. С. Строгович, неможливо провести неподоланної межі відносно їх завдань: їх завдання і функції пов'язані і перетинаються одна з одною. Первинним завданням дізнання є розшук, розкриття злочину, а завданням попереднього слідства – всебічне дослідження обставин справи для подальшого судового розгляду [2, с. 264]. Слід звернути увагу, що процесуальні форми отримання доказів під час дізнання були обмежені. За загальним правилом дозволялося проводити опитування підозрюваних та свідків, а інші слідчі дії – лише у виняткових випадках, коли були підстави вважати, що сліди злочину та інші речові докази можуть бути приховані або знищені.

Не залишається поза увагою інститут дізнання і у КПК України 1960 року. Незважаючи на те, що йому присвячено дві глави: дев'ята та десята, основні поняття залишилися не розкритими або викладені недостатньо чітко. Загального визначення органу дізнання не сформульовано. Наводиться лише перелік державних органів, які віднесено до органів дізнання. Дивною виглядає норма, в якій на органи дізнання покладалося не здійснення процесуальних дій, а вжиття необхідних оперативно-розшукових заходів (ст. 103 КПК). Слід звернути увагу, що оперативно-розшукова діяльність є самостійним видом державної правової діяльності

уповноважених оперативних підрозділів, а не органів дізнання, у боротьбі із злочинністю і регулюється самостійним законом [3].

Подібне визначення завдань органу дізнання не могло не вплинути на формування окремих визначень цього інституту. Дізнавач, як зазначається у юридичній енциклопедії, посадова особа, уповноважена на проведення дізнання ... На відміну від слідчого, крім проведення слідчих дій, дізнавач може виконувати оперативно-розшукові заходи з метою встановлення злочинів і осіб, що їх скоїли. Проте одночасно займатися процесуальною і не процесуальною діяльністю у конкретній справі він не може [4, с. 208-209]. Останній припис є надзвичайно важливим, оскільки наголошується на неприпустимість покладання на одну особу різних функцій у одному кримінальному провадженні – кримінальної процесуальної і оперативно-розшукової. Крім того, не досить точним вважаємо твердження про те, що «дізнавач може виконувати оперативно-розшукові заходи». Застосування оперативно-розшукових заходів є прерогативою співробітників оперативних підрозділів. Не всі співробітники, які були уповноважені на проведення дізнання могли виконувати оперативно-розшукові функції (для прикладу, дільничні інспектори).

За час дії попереднього процесуального законодавства інститут дізнання привертав увагу як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Ними на належному рівні досліджено питання щодо дізнання як форми досудового розслідування, характеристики органу дізнання, його компетенції та ряду інших питань. В органах внутрішніх справ були створені структурні підрозділи дізнання, на які покладалося здійснення виключно кримінальної процесуальної діяльності. За виконуваними завданнями вони у більшості нагадували органи досудового слідства і були дійовим резервом для їх поповнення. Їхня відмінність обумовлювалася ступенем тяжкості правопорушень, розслідування яких було віднесено до їх компетенції. У той же час дізнання могли проводити і співробітники оперативного підрозділу, як органу дізнання. Про виявлений злочин і почате дізнання вони були зобов'язані негайно повідомити прокурора (ст. 103 КПК 1960 р.). На жаль, у процесі реформування кримінального судочинства зазначені підрозділи дізнання були знищені, а їх співробітники розпорошені у різних службах.

Початком нового етапу у розвитку інституту дізнання можна вважати прийняття чинного КПК України. Норми про особливості досудового розслідування кримінальних проступків (дізнання) були зосереджені в главі 25 КПК. Принциповим слід вважати положення про те, що розслідування кримінальних проступків (дізнання) здійснюється згідно із загальними правилами досудового розслідування, з урахуванням положень даної глави. Ці положення відносилися до несуттєвих моментів пов'язаних з запобіжними заходами (не допускався домашній арешт, застава та тримання під вартою) (ст. 299), заборонаю проводити негласні слідчі (розшукові) дії (ст. 300) та особливостями закінчення дізнання (ст. 301).

Незважаючи на нормативне врегулювання інституту дізнання, як одну із форм досудового розслідування, він не набув реалізації в практичній діяльності, а тривалий час лише згадувався у КПК, оскільки матеріальний закон не містив такого поняття як кримінальні проступки.

Чергових змін на нормативному рівні інститут дізнання зазнав прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» [5].

Необхідність запровадження спрощеної процедури, зазначає Б. Задорожний, обґрунтовується великою кількістю легких правопорушень, що призводить до перевантаженості правоохоронців, унаслідок чого зтягується розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів [6].

Слід зазначити, що процес розслідування (злочинів, проступків), як пізнавальна діяльність дізнавача, слідчого, прокурора, судді, не завжди залежить від ступеня тяжкості певної події, про що не можна забувати. Інколи обставини тяжкого злочину вдається встановити швидше та повніше ніж проступку, що обумовлюється конкретними обставинами події і діяльністю заінтересованих осіб, які чинять протидію провадженню.

Для підтвердження нашої думки достатньо звернутися до аналізу підсумків роботи органів розслідування у 2021 р. За ними важко казати про суттєве покращення розкриття тяжких та особливо тяжких злочинів. Із внесених до ЄРДР відомостей про 220736 злочинів, про підозру повідомлено у 120540 випадках, що становить 54,6 %. Аналогічна картина спостерігається з розслідуванням «легких правопорушень». За цей же період до ЄРДР внесено відомості про 100707 проступків, а про підозру повідомлено у 51954 випадках (51,6 %) [7]. Наведені дані свідчать, що половина осіб, які зазнали шкоду від кримінальних правопорушень (злочинів і проступків), не отримали належного захисту їх прав та законних інтересів з боку державних органів, а сподівання окремих науковців на те, що така законодавча ініціатива забезпечить не тільки швидкий, але й ефективний та якісний розгляд кримінальних проступків не виправдалися [8].

Відповідно до чинного законодавства, дізнання здійснюється згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими КПК (ч. 2 ст. 298 КПК). Деякі особливості встановлено щодо порядку формування судових доказів і стосуються вони початкового (невідкладного) етапу розслідування. Якщо виходити із загального правила, відомості про проступок мають бути внесені до ЄРДР не пізніше 24 годин після їх отримання. У невідкладних випадках до внесення відомостей до ЄРДР може бути проведений огляд місця події (відомості вносяться невідкладно після його завершення) (ч. 3 ст. 214 КПК). Це правило стосується і злочинів і проступків. У такому разі постає запитання, чому внесення до ЄРДР відомостей про злочин не потребує з'ясування його обставин, а для з'ясування обставин вчинення кримінального проступку (простого, легкого, очевидного діяння) може бути: 1) відібрано пояснення; 2) проведено медичне освідчення; 3) отримано висновок спеціаліста і знято показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису; 4) вилучено знаряддя і засоби вчинення кримінального проступку, речі і документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку, або які виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей (ч. 3 ст. 214).

Наведені дії можуть проводитися до внесення відомостей про проступок до ЄРДР, що має відбутися не пізніше 24 годин з моменту їх отримання, а процесуальний порядок цих дій у КПК не визначено. Сам законодавець не надає відповіді на запитання, до якої групи процесуальних дій їх слід відносити. Ми не можемо погодитися з твердженням, що процедура дізнання передбачає більш широкий перелік слідчих (розшукових) дій, які можуть вчинятися до внесення відомостей до ЄРДР, порівняно із процедурою досудового слідства [6].

Єдиною слідчою дією, що може проводитися до внесення відомостей про проступок до ЄРДР є огляд місця події. Відібрання пояснень може здійснюватися за аналогією з допитом. Проте, процесуальний статус опитуваного не визначений. Права якого учасника йому мають бути роз'яснені: потерпілого, свідка, підозрюваного? Не визначено. Відсутнє нормативне врегулювання медичного освідування та отримання висновку спеціаліста, що заслуговує самостійного аналізу.

У провадженнях про кримінальні проступки висновок спеціаліста визнається джерелом доказів (ст. 298¹), проте ні його сутності ні змісту не розкривається. В загальній нормі про статус спеціаліста зазначається, що він може надавати висновки під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок (ч. 1 ст. 71 КПК України). Зі змісту п. 7 ч. 4 цієї статті слідує, що висновки з питань, що належать до сфери його знань він може надавати під час розслідування кримінальних проступків, у тому числі й до внесення відомостей до ЄРДР. Такий виклад суперечать положенням її частини першої, в якій зазначається можливість надання спеціалістом висновку як в процесі дізнання, так і слідства.

На жаль, у КПК не міститься норми про форму і зміст висновку спеціаліста та не визначено порядок звернення дізнавача для отримання такого висновку. Спробою, не зовсім вдалою, можна вважати внесення змін до закону України «Про судову експертизу». В статті 7¹ зазначається, що підставою для отримання висновку спеціаліста при з'ясуванні обставин вчинення кримінального проступку є запит *службової особи підрозділу дізнання* ... [9] (виділено – нами). Цікаво, кого слід вважати службовою особою підрозділу дізнання. Відповідно до вимог КПК керівник органу дізнання визначає дізнавача, а не уповноважену особу, яка здійснюватиме досудове розслідування у формі дізнання (ч. 1 ст. 298 КПК). Можливо під службовою особою органу дізнання слід розуміти когось іншого ніж дізнавача, тоді у законі має бути чітко визначено правовий статус цієї особи.

Висновки. Дізнання є однією із форм досудового розслідування і покладається на підрозділи дізнання або уповноважених осіб інших підрозділів (ч. 1 ст. 38 КПК). Тобто за загальним правилом дізнання здійснює співробітник органу дізнання – дізнавач, який наділяється повноваженнями слідчого. Відкритим залишається питання про уповноважених осіб інших підрозділів. У Національній поліції достатня кількість інших підрозділів. Хто, у якому порядку та із числа кого буде уповноважувати таких осіб на проведення дізнання. Чи будуть такі особи уповноважені на проведення дізнання на постійній основі, чи для дізнання за конкретним

фактом? Якщо на постійній основі, то чому не призначати таку особу дізнавачем, що буде відповідати виконуваний нею функції.

По-друге, наведені в ч. 3 ст. 214 КПК дії, які дозволяється проводити до внесення відомостей про кримінальний проступок до ЄРДР, аж ніяк не відносяться до слідчих. Слідчим (розшуковим) діям, у тому числі і негласним, присвячено глави 20 та 21 чинного КПК України. Жодної із цих дій у них не передбачено. З певними застереженнями ці дії нагадують перевірочні дії, що передбачалися ч. 4 ст. 97 КПК 1960 р. (відібрання пояснень, витребування необхідних документів). Чинний КПК не визначає порядок діяльності дізнавача у ситуаціях: якщо буде встановлено ознаки не проступку, а іншого правопорушення або злочину; чи може він направити матеріал за належністю до іншого органу; чи може орган дізнання передати матеріал за належністю, чи необхідно внести відомості до ЄРДР і вже після цього, як передбачено ч. 4 ст. 218 КПК, за погодженням із прокурором надіслати матеріали кримінального провадження, а не перевірки керівнику органу досудового розслідування з урахуванням підслідності?

Додаткового опрацювання потребує питання щодо медичного освідчення та висновку спеціаліста. Попередній КПК України містив таку слідчу дію як медичне освідчення. Його міг проводити судово-медичний експерт або лікар. Перший про проведене освідчення складав акт, а другий – видавав довідку. Що слід розуміти під медичним освідченням сьогодні? Чи буде воно пов'язане тільки з оглядом тіла людини (тоді його міг би проводити дізнавач самостійно), чи передбачає дослідження і встановлення станів її організму?

Надання висновку спеціаліста значення джерела доказу у провадженні щодо проступків потребує визначення процедури його залучення до такої діяльності, та поширення деяких вимог, що пред'являють до судових експертів. Зокрема, це стосується відповідальності за завідомо неправдивий висновок, а у подальшому, про доцільність його у кримінальному провадженні нарівні з висновком експерта.

Перелік посилань

1. Чельцов-Бebutov М. А. Советский уголовный процесс. Харьков, 1929. Вып. II. 338 с.
2. Строгович М. С. Уголовный процесс. Москва, 1946. 511 с.
3. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. URL: https://kodeksy.com.ua/pro_operativno-rozshukovu_diyal_nist.htm (дата звернення 20.02.2022).
4. Юридична енциклопедія: в 6 т. / Укр. енцикл. Київ, 1999. Т. 2. 744 с.

References

1. Cheltsov-Bebutov, M. A. (1929). The Soviet criminal trials. Issue II. Kharkov. 338 p. (in Russian).
2. Strogovich, M. S. (1946). Criminal trial. Moscow. 511 p. (in Russian).
3. On operative-search activity: Law of Ukraine as of February 18, 1992. Retrieved from: https://kodeksy.com.ua/pro_operativno-rozshukovu_diyal_nist.htm (in Ukrainian).
4. Legal encyclopedia: in 6 volumes. Kyiv. 1999. Vol. 2. 744 p. (in Ukrainian).

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: Закон України від 22.11.2018 № 2617-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19> (дата звернення 10.02.2022).
6. Задорожний Б. Законодавча влада. Закон і бізнес URL: https://zib.com.ua/ua/139881-kriminalni_prostupki_shvidke_rozsliduvannyaбез_realnogo_zah.html (дата звернення 10.02.2022).
7. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2021 року. URL: https://docs.google.com/spreadsheets/d/1bKkHNIDmeq-bWq-4fmz-XfYAJ-Lgt0M9_ScWuahHoSBk/edit#gid=570749586 (дата звернення 10.02.2022).
8. Шатарська Т. Кримінальні проступки: основні аспекти. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/kriminalni-prostupki-osnovni-aspekti.html> (дата звернення 10.03.2020).
9. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення 22.02.2022).
5. On amendments to some legislative acts of Ukraine to simplify the pre-trial investigation of certain categories of criminal offenses: Law of Ukraine as of 22.11.2018 № 2617-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19> (in Ukrainian).
6. Zadorozhnyi, B. The legislative body. Retrieved from: https://zib.com.ua/ua/139881-kriminalni_prostupki_shvidke_rozsliduvannya_bez_realnogo_zah.html (in Ukrainian).
7. The unified report on criminal offenses for January-December 2021. Retrieved from: https://docs.google.com/spreadsheets/d/1bKkHNIDmeq-bWq-4fmz-XfYAJ-Lgt0M9_ScWuahHoSBk/edit#gid=570749586 (in Ukrainian).
8. Shatarska, T. Criminal offenses: main aspects. Retrieved from: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/kriminalni-prostupki-osnovni-aspekti.html> (in Ukrainian).
9. On Forensic Expertise: Law of Ukraine as of 25.02.1994 № 4038-XII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (in Ukrainian).

EVOLUTION OF INQUIRY AS A FORM OF PRE-TRIAL INVESTIGATION

**E. Lukianchykov
B. Lukianchykov
O. Mykytenko**

The article deals with the process of origin and formation of inquiry as one of the forms of pre-trial (preliminary) investigation. Despite the long period of development of this institution, the search for ways to improve it continues, which attracts the attention of scientists and practitioners and indicates the relevance of the study.

The purpose of the article is to study the institution of inquiry as a form of pre-trial investigation, its normative regulation and, on this basis, to develop recommendations for further improvement.

Investigation of crimes is considered as an information-cognitive process of activity of state bodies specially authorized for this purpose – inquiries, and investigations. In the historical aspect, the difference in the powers of these bodies was determined by the degree of complexity of the crime under investigation.

It is noted that the first mention of inquiry (search) is associated with the emergence of elements of the search process in Western Europe in the 13th century. Its

essence consisted in the production of investigative actions, verbal inquiries, and covert observations. The production of formal procedural actions (interrogations) was not allowed.

Several provisions on the inquiry, enshrined in the Charter of Criminal Proceedings of 1864, were developed in the Code of Criminal Procedure of the Ukrainian SSR as of 1922. The bodies of inquiry were divided into three groups, which contributed to the delimitation of their competence. At this time, there is a separation of two types of inquiry: one of them preceded the preliminary investigation, and the second took place in cases where the investigation was not conducted.

It is noted that the further regulatory regulation of the institution of inquiry in the Code of Criminal Procedure of Ukraine in 1960 did not answer several questions. The general concept of the body of inquiry is not formulated, and instead of procedural powers, which is quite natural, the bodies of inquiry are obliged to take operational-search measures.

The next stage in the development of the institution of inquiry is associated with the adoption of the current Code of Criminal Procedure of Ukraine. Even though the substantive law did not determine which criminal offenses were misdemeanors, Chapter 25 was singled out in the Code of Criminal Procedure, in which the norms on the peculiarities of the conduct of an inquiry were concentrated. They concerned non-essential moments of the investigation: the application of not all preventive measures, the prohibition of undercover investigative actions, and the peculiarities of the end of the inquiry.

At present, in the bodies of the National Police of Ukraine, investigation units have been created, which are entrusted with the function of investigating criminal offenses. According to statistics, the workload on investigators was reduced by a third, which allowed investigators to focus on investigating serious and especially serious crimes.

Attention is drawn to the expansion of methods for collecting information about misconduct until the moment when information about misconduct is entered into the Unified Register of Pre-trial Investigations and Sources of Evidence in the process of inquiry.

The conclusions suggest: to clarify the concept of “authorized persons of other units”, which may be entrusted with the obligation to conduct an inquiry; develop a procedural form of actions that can be carried out at the initial stage of the inquiry to clarify the circumstances of the offense; to continue the study of the issue of the relationship between the expert and the expert.

Key words: inquiry, a body of inquiry, investigator, a form of investigation, investigation, evidence, means of forming evidence.